06/01/2020

“Εν Ιορδάνη βαπτιζομένου σου Κύριε”- Ένα αφιέρωμα στον Ιερό Ποταμό

/ Επικαιρότητα

Δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι επισκέπτονται κάθε χρόνο τέτοιες ημέρες τον Ιορδάνη Ποταμό το ευλογημένο ποτάμι στα αγιασμένα νερά του οποίου εβαπτίσθη ο Ιησούς

Ο Ιορδάνης αποτελεί το φυσικό όριο ανάμεσα στην Ιορδανία και την Παλαιστίνη. Το μήκος του σε ευθεία γραμμή, από τις πηγές του έως τις εκβολές στη Νεκρά Θάλασσα είναι 220 χλμ., ενώ το πλήρες ανάπτυγμα του ρου υπερβαίνει τα 320 χλμ.

Σύμφωνα με την UNESCO το σημείο της βάπτισης του Ιησού ευρίσκεται στην ανατολική όχθη του ποταμού και τα τελευταία χρόνια έχει ανακηρυχθεί μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς .

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΕΠΙΣΗΣ: ΑΦΙΕΡΩΜΑ: ΙΟΡΔΑΝΗΣ ΠΟΤΑΜΟΣ – Στον τόπο της Βάπτισης του Θεανθρώπου (ΒΙΝΤΕΟ)

Στην Βίβλο αναγράφεται ότι άνθρωποι ταξίδευαν προς την Ιερουσαλήμ και την Ιορδανία και τις χώρες που συνόρευαν με τον Ιορδάνη ποταμό για να βαπτιστούν από τον Ιωάννη τον Βαπτιστή.

Παλαιές αφηγήσεις προσκυνητών κάνουν λόγο για πέντε εκκλησίες μοναδικής αρχιτεκτονικής και ένα βαπτιστήριο σε σχήμα σταυρού, όπου γινόταν χρήση των υδάτων του Ιορδάνη ποταμού, τα οποία ανεγέρθηκαν μεταξύ 5ου και 12ου αιώνα μ.Χ.

Αρχαιολογικές έρευνες έχουν φέρει στο φως θαυμαστά ευρήματα τα οποία επιβεβαιώνουν τις Γραφές. Αν και τα ευρήματα είναι μακριά από το σημερινό σημείο βάπτισης, οι επιστήμονες τονίζουν ότι ο ποταμός σήμερα με το πέρας των

2.000 ετών βρίσκεται μακρύτερα από ό,τι στα χρόνια που έζησε ο Ιησούς.

Η ετυμολογία

Σύμφωνα με γλωσσολόγους η προέλευση της λέξης Ιορδάνης έχει τις ρίζες της στην εβραϊκή ονομασία Γιαρντέν, της οποίας ωστόσο, η ακριβής σημασία αμφισβητείται. Κυρίαρχη είναι η άποψη ότι προέρχεται από το εβραϊκό ρήμα γιαράδ (jarad), που σημαίνει κατεβαίνω ορμητικά, κατέρχομαι. Επίσης, ο Όμηρος αναφέρει τη λέξη Ιάρδανος, προερχόμενη από την Κρήτη. Μία ακόμα εκδοχή είναι αυτή κατά την οποία το όνομα Ιορδάνης ήταν υποκοριστικό και είχε τη σημασία της λέξης ποταμός.

Ο ποταμός Ιορδάνης πηγάζει από τους πρόποδες του όρους Ερμών και διασχίζοντας την κοιλάδα της Χούλα, χύνεται στη λίμνη της Γεννησαρέτ, για να καταλήξει στη Νεκρά Θάλασσα μετά από διαδρομή 250 χιλιομέτρων.

Η εκκλησία και το μοναστήρι

Μέσα στην έρημο αυτή, ξεπροβάλλει μια καταπράσινη όαση όπου δεσπόζει το μοναστήρι του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου, δίπλα στις όχθες του Ιορδάνη. Η ιστορία της Ιεράς αυτής Μονής ξεκινά από αρχαιοτάτους χρόνους πρίν από τον 4ο αι. μ.Χ.

Έγραφε το 2013 ο Δρ. Θεοδόσιος Μητρόπουλος, Αρχιτέκτων του Ναού της Αναστάσεως:

Η τοπωνυμία του μοναστηριού αυτού καταγράφεται τον 4ο αι. στον περίφημο χάρτη της Μαδηβάς «ΤΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ», ακριβώς στην θέση, όπου σύμφωνα με την εβραϊκή και χριστιανική παράδοση υπήρξε ο τόπος της διάβασης του Ιορδάνη ποταμού (Βεθαβαρά, στην εβραϊκή Βαϊθ-βαρά, «τόπος διαβάσεως») από τις φυλές του Ισραήλ, προκειμένου αυτές να καταλάβουν την Γη της Επαγγελίας. Επί των ημερών του Κυρίου, Βηθαβαρά εκαλείτο η τοποθεσία όχι μόνο της περιοχής όπου βρίσκεται η μονή του Βαπτιστού Ιωάννου, αλλά και ολόκληρη η περιοχή όπου λάμβανε χώρα η επικοινωνία μεταξύ των κατοικούντων στις αντίπερες όχθες του ποταμού, όπου θα πρέπει να υπήρχαν τελωνεία είσπραξης φόρων, καταλύματα εμπορευμάτων και γέφυρα επικοινωνίας των κατοικούντων την περιοχή αυτή (Περαίας και Ιουδαίας). Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγουν οι Παλαιστινολόγοι, εξαιτίας της ανακάλυψης νομισμάτων Μακκαβαϊκών χρόνων στην αντίπερη περιοχή του ποταμού.

Στην περιοχή λοιπόν αυτή, όπου εβαπτίστηκε ο Κύριος από τον Ιωάννη τον Βαπτιστή, θα πρέπει να είχε ιδρυθεί ναΰδριο πρίν από τον 4ο αι. και ο χώρος βέβαια αυτός από τότε είχε καθιερωθεί σαν προσκυνηματικός τόπος εις ανάμνησιν του Βαπτίσματος (Όρ. Όδοιπορ. Δανιήλ σελ.49).

Ο μωσαϊκός χάρτης της Μαδηβάς, (βλ. εικόνα 4), συντάχθηκε βάσει του Ονομαστικού του Ευσεβίου, καθώς και της γνώσης των Αγίων Προσκυνηματων και τοποθεσιών που έχουν καταγραφεί στον χάρτη με μεγάλη για την εποχή εκείνη ακρίβεια στην τοπωνυμία και την αποτύπωση. Στον χάρτη λοιπόν αυτόν, απεικονίζεται η αρχαία Μονή ακριβώς στην θέση της σημερινής Ι. Μονής του Ιωάννου του Προδρόμου.

Η αρχαία αυτή τοπογραφία της θέσεως του Βαπτίσματος του Κυρίου, ταυτίζεται με τα ευαγγελικά στοιχεία που αναφέρουν τον Ιησού Χριστό μετά την Βάπτισή του στον Ιορδάνη «...αναγόμενον είς την έρημον της Ιουδαίας, ίνα πειρασθή υπό του δαίμονος». Το γεγονός αυτό αποτελεί και την χριστιανική παράδοση της Εκκλησίας των Ιεροσολύμων, που ανάγεται στον 4ο αι. και έχει διασωθεί στον χάρτη της Μαδηβάς.

Ένα δεύτερο ισχυρό τεκμήριο αποτελεί η πληροφορία του Ωριγένη, ο οποίος το 220 μ.Χ. εμελέτησε τους Αγίους Τόπους και υπήρξε ο πρώτος μετά τους Ευαγγελιστές που αναφέρεται στην τοποθεσία όπου εβάπτιζε ο Πρόδρομος και όπου ο Κύριος βαπτίσθηκε από αυτόν « ...δείκνυσθαι δέ λέγουσι παρά τή όχθη του Ιορδάνου τα Βηθαβαρά ένθα ιστορούσι τον Ίωάννην βεβαπτικέναι... ».

Σύμφωνα με την παράδοση της Ορθοδόξου Εκκλησίας μας, η Αγία Ελένη, τον καιρό που ήρθε στους Αγίους Τόπους με σκοπό να οικοδομήσει τον Πανίερο Ναό της Αναστάσεως, έκτισε και στην τοποθεσία του Βαπτίσματος περικαλλή ναό και ξενώνα πρός τιμή της Αγίας Τριάδας ή του Ιωάννη του Βαπτιστή, (Πατρ. Migne, τομ. 146, σελ.113). Συνέχεια αυτού του γεγονότος είναι η κατασκευή κατά τον 6ο αι. μ.Χ. δύο μεγάλων ξενώνων που φιλοξενούσαν τους προσκυνητές και τους Φωτιστές, δηλαδή μοναχούς-κατηχητές που είχαν σαν έργο την βάπτιση των προσκυνητών στον Ιορδάνη ποταμό. Άλλη σημαντική πληροφορία είναι αυτή που αναφέρεται στο οδοιπορικό των Βορδιγάλλων, το 333 μ.Χ.: “Inde ad Jordanem, ubi Dominus a Johanne baptizatus est, millia V. Ibi est locus super flumen monticulus in illa ripa ubi raptus est Helias in celum“. Τέλος, δεν θα πρέπει να λησμονούμε ότι κατά την περίοδο 358-360 μ.Χ. επισκέφθηκε τα Ιεροσόλυμα ο Μέγας Βασίλειος,

καθώς και ο γνωστός για την εποχή του διδάσκαλος Εύβουλος, οι οποίοι αμφότεροι εβαπτίστηκαν στον Ιορδάνη, στο γνωστό για την εποχή εκείνη σημείο βαπτίσεων, από τον Αρχιεπίσκοπο Ιεροσολύμων Μάξιμο.

Είναι όμως γεγονός ότι υπήρχαν και άλλες τοποθεσίες βαπτίσεων, όπως πρόσφατα η αρχαιολογία έχει αποκαλύψει, στην αντίπερα περιοχή, όπου έχουν αποκαλυφθεί ίχνη από παλαιοχριστιανική βασιλική, δίπλα σε θέσεις βαπτίσεων ειδικά διαμορφωμένων για τον σκοπό αυτό.

Το νερό για τις βαπτίσεις αυτές πιθανότατα προερχόταν από την πηγή Αίν Καράρ, όπου και σημειώνεται στον μωσαϊκό χάρτη με την ονομασία «Αινών» ή « Σαπσαφάς», και κατέληγε στον Ιορδάνη, διανύοντας μια απόσταση μικρότερη των 2 χιλιομέτρων, ακριβώς απέναντι της μονής του Τιμίου Προδρόμου. Δίκαια λοιπόν ο των Ιεροσολύμων Κύριλλος διδάσκει «Αρχή του παντός το ύδωρ και αρχή των Ευαγγελίων ο Ιορδάνης ποταμός», ενώ ο ιερός Χρυσόστομος, «Αρχή της κατασχέσεως της γής και της κατασχέσεως της Βασιλείας των Ουρανών έστιν ο Ιορδάνης».

Ο Ιορδάνης Ποταμός στην Παλαιά και την Καινή Διαθήκη

Στην Παλαιά Διαθήκη αποτελεί το πρώτο σημείο που επιβάλλεται να διασχίσει ο ισραηλιτικός λαός προκειμένου να κατακτήσει τη Γη της Επαγγελίας (Ι. Ναυή 1,2). Στις όχθες του ποταμού Ιορδάνη ανασυστάθηκαν οι δώδεκα φυλές του Ισραήλ, που τελικά διέβησαν τον ποταμό με θαυμαστό τρόπο (Ι. Ναυή 3, 1-17). Είναι το σημείο όπου οι ίδιοι έστησαν δώδεκα λίθους σε ανάμνηση αυτού του γεγονότος (Ι. Ναυή 4, 1-11). Στο Β΄ Βασ. 2, 7 και 12 διαπιστώνουμε πως και ο προφήτης Ηλίας ανελήφθη στους ουρανούς από τις όχθες του ποταμού Ιορδάνη. Επίσης, από εκεί πέρασε ο προφήτης Ελισαίος για να φτάσει στην Ιεριχώ (Β΄ Βασ. 2, 13-14). Ακόμα ένα θαυμαστό γεγονός έλαβε χώρα στον ποταμό όταν ο λεπρός Νεεμάν, βουτώντας στα νερά επτά φορές, είδε το σώμα του να υγιαίνει και πάλι (Β΄ Βασ. 5,14).

Στην Καινή Διαθήκη ο ποταμός Ιορδάνης συνδέεται άμεσα με το βίο και το έργο του Ιωάννη του Προδρόμου. Όπως γνωρίζουμε ο ίδιος κήρυττε αλλά και βάπτιζε στα νερά του ποταμού. Βέβαια, το πιο γνωστό σε όλους γεγονός που συνδέεται με τον Ιορδάνη ποταμό σχετίζεται με τη ζωή του Χριστού, που βαπτίστηκε και άρχισε το κήρυγμά Του από εκεί.

Πόλος έλξης χιλιάδων τουριστών

Ο χώρος αυτός σε συνδυασμό με το Όρος Νέμπο, από όπου λέγεται ότι ο Μωυσής είδε τη γη της Επαγγελίας και την Μάνταμπα, την πόλη των ψηφιδωτών, δημιουργούν μια θρησκευτική, ιστορική αλλά και πολιτιστική τουριστική

διαδρομή, που κάθε χρόνο γίνεται όλο και πιο δημοφιλής.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Επιτροπής Τουρισμού της Ιορδανίας το όρος Νέμπο ήταν το δεύτερο πιο δημοφιλές αξιοθέατο μετά τον αρχαιολογικό χώρο της Πέτρας, καθώς από τον Ιανουάριο μέχρι τον Νοέμβριο του 2019 δέχτηκε περισσότερους από 620.000 επισκέπτες ενώ ο χώρος της βάπτισης περισσότερους από 170.000 για το ίδιο διάστημα. Ωστόσο, συγκριτικά με το ίδιο διάστημα του 2018, το 2019 η επισκεψιμότητα στον βαπτιστικό χώρο αυξήθηκε κατά 29,1%.